

Bocheński Z. 1970 *Ptaki Babiej Góry*. Acta Zool. Cracov. 15, 1: 1—59.

Ferens B., Wasilewski J. 1977 *Ptaki. Fauna słodkowodna Polski*. PWN.

Sokołowski J. 1964 *Pluszczyk Cinclus cinclus (L.) w Tatrach*. Przegl. Zool. 4: 349—359.

Z MIĘDZYNARODOWEJ OCHRONY PRZYRODY

17 Sesja Generalnego Zgromadzenia Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów (IUCN) w San José (Kostaryka)

Stosownie do ustaleń podjętych w czasie 16 Sesji Generalnego Zgromadzenia IUCN, obradującego w 1984 roku w Madrycie, kolejna 17 Sesja Generalnego Zgromadzenia odbyła się w stolicy Kostaryki San José w dniach od 1—10 lutego 1988 roku. Posiedzenia poszczególnych komisji IUCN miały miejsce w dniach 29, 30 i 31 stycznia, a także 11 i 12 lutego.

Władze IUCN skorzystały z zaproszenia Prezydenta i Rządu Kostaryki, który zapewnił niezbędne warunki organizacyjne, lokalowe, transport itp., co nie było łatwym zadaniem wobec faktu udziału w obradach Sesji około 1000 uczestników. Z Polski w obradach brały udział 4 osoby: prof. dr hab. Kazimierz Klimek (Zakład Ochrony Przyrody i Zasobów Naturalnych, Kraków), dr Zygmunt Krzemiński (Ministerstwo Ochrony Środowiska i Zasobów Naturalnych, Warszawa), dr Henryk Sawicki (Towarzystwo Wolnej Wszechnicy Polskiej, Kielce), doc. dr hab. Wiesław Stawiński (Zakład Dydaktyki Biologii, Instytut Biologii Wyższej Szkoły Pedagogicznej, Kraków).

Rząd Kostaryki wydał specjalny dekret, dotyczący organizacji Sesji Zgromadzenia Generalnego IUCN podpisany przez Prezydenta Oscara Ariasa Sancheza oraz Ministra Przemysłu, Energetyki i Kopalnictwa Alvaro Umana Quesada, w którym podkreślono szczególne znaczenie tego wydarzenia dla kraju. Przewodnictwem Komitetu Organizacyjnego sprawowała "The First Lady of Costa Rica" pani Margarita Penón de Arias, żona prezydenta Kostaryki.

O zakresie prac przygotowawczych świadczy opracowanie i opublikowanie, a także powielenie różnorodnych materiałów przez sekretariat IUCN, mających być podstawą obrad Generalnego Zgromadzenia, posiedzeń komisji IUCN i zebrań technicznych. Wśród nich najważniejsze były:

- Raport 3-letni (1985—1987) opracowany przez dyrektora generalnego Międzynarodowej Unii Ochrony Przyrody i jej Zasobów;
- Od strategii do działania. Jak wprowadzać w życie Raport Światowej Komisji d/s Środowiska i Rozwoju (IUCN 1987);
- Program kształcenia i ćwiczenia (1988—1990). Projekt 1988;
- Projekty rezolucji i rekomendacji (łącznie 52 pozycje);
- Konferencje techniczne i praktyczne (seminaria);
- Teksty sprawozdań z pracy poszczególnych komisji opracowane przez ich przewodniczących (m.in. komisji ekologicznej, komisji edukacji, komisji planowania środowiskowego, komisji polityki środowiskowej, prawa i administracji, komisji parków narodowych i obszarów chronionych, komitetu finansowo-rewizyjnego);
- Perspektywy środowiskowe do roku 2000 i na dalsze lata;
- Biuletyn IUCN poświęcony działalności IUCN w Ameryce Środkowej.

Komitet Organizacyjny przygotował szereg publikacji informacyjnych. Na szczególne podkreślenie zasługuje pięknie wydany album pt.: „Costa Rica Un marco natural para la Paz. A natural framework for Peace”. (1988) oraz książka pt.: „Parques Nacionales, Costa Rica, National Parks” (1986).

Organizacje członkowskie IUCN z wielu krajów (z wyjątkiem m.in. z Polski) zaprezentowały rozmaite publikacje, ilustrujące ich wkład w realizację założeń Światowej Strategii Ochrony Przyrody oraz programu IUCN ustalonego na lata 1985—1987.

Miejscem obrad był budynek konferencyjny, należący do zespołu zabudowań nowoczesnego luksusowego hotelu Cariari Hotel, położonego w odległości około 12 km od centrum San José, w pobliżu kilku podobnego standardu hoteli. Koszt jednodniowego pobytu w nich wahał się w granicach 140—180 dolarów USA. Uczestnicy o mniejszych zasobach dewiz mogli skorzystać z tańszych hotelików i pensjonatów w cenie 12—20 dolarów za 1 dzień.

W dniu 1 lutego odbyło się 23 posiedzenie Rady IUCN. W godzinach wieczornych w Teatrze Narodowym Kostaryki w San José odbyła się ceremonia uroczystego otwarcia 17 Zgromadzenia Generalnego z udziałem najwyższych władz Kostaryki, z jej prezydentem, oraz władz IUCN. Wśród kilku okolicznościowych przemówień (prezesa WWF, księcia Edynburga Filipa, dyrektora UNEP dra Mustafy K. Tołby, prezesa IUCN dra M. S. Swaminathana) z największą uwagą wysłuchano wypowiedzi prezydenta Kostaryki H. E. Oscara Ariasa Sanchez'a, laureata Pokojowej Nagrody Nobla.

Po serdecznym przywitaniu wszystkich uczestników Zgromadzenia Generalnego prezydent Kostaryki omówił główne problemy Ameryki Środkowej zwracając uwagę na istnienie dużych kontrastów politycznych, społecznych, gospodarczych, demograficznych i kulturowych w

tym regionie świata. Gwałtowny wzrost liczebności mieszkańców Ameryki Środkowej z ponad 5 mln w 1920 roku do 27 mln w chwili obecnej, nieracjonalne wykorzystywanie zasobów przyrody i konflikty regionalne, które pochłonęły już życie 150 tys. ludzi i zmusiły do opuszczenia krajów ojczystych ponad 250 tys. osób, bogactwo i dobrobyt nielicznych kontrastują tu z ubóstwem wielu i składają się na smutny obraz tego regionu. Kostaryka jest demokratycznym, neutralnym państwem, które przed 40 laty rozwiązało swą armię, a zaoszczędzone w ten sposób fundusze poświęciło na rozwój oświaty, opieki zdrowotnej i społecznej obywateli oraz w ostatnim okresie na ochronę przyrody i jej zasobów. Paradoksalna jest jednak sytuacja wyrażająca się w tym, że poza rezerwatami i obszarami chronionymi znajduje się mniej niż 5% łącznej powierzchni lasów. Fakt ten wskazuje na olbrzymie nasilenie deforestacji, która w żadnym śródkowoamerykańskim kraju nie osiągnęła takich rozmiarów.

W Kostaryce dąży się do zintegrowanego programu rozwoju wsi oraz do osiągnięcia sprawiedliwości społecznej. Ważne znaczenie ma dążenie do zahamowania zagłady lasów tropikalnych. W społeczeństwie Kostaryki narastać powinna świadomość, że zniszczenie środowiska i różnorodności gatunków może mieć także tragiczne konsekwencje ekonomiczne. Dąży się do tego, aby Kostaryka mogła stać się modelem rozwoju zgodnego z założeniami ochrony przyrody przy równoczesnym utrzymywaniu pokojowych stosunków z innymi państwami. Zdaniem prezydenta jest to podstawowe zadanie i zarazem zobowiązanie wobec przyszłych pokoleń.

Formalne posiedzenia Zgromadzenia Generalnego (łącznie 10) prowadzone były w 3 językach: angielskim, francuskim i hiszpańskim. Rozważano na nich początkowo sprawy formalne dotyczące m.in. członków IUCN, składu osobowego niektórych komitetów, sprawozdań, jakie mają być przedstawione i przyjęte. Poddano dyskusji sprawozdanie z działalności IUCN w latach 1985—1987 dra K. Millera dotychczasowego dyrektora generalnego IUCN oraz sprawozdania przewodniczących poszczególnych komisji i działalność tych komisji. Omówiono też zadania i obowiązki członków IUCN, sprawy budżetu na lata 1988—1990. Następnie poddano dyskusji projekt Programu Działalności IUCN na lata 1988—1990 i zadań komisji IUCN. Dokonano wyboru dyrektora generalnego IUCN, przewodniczących poszczególnych komisji, wyboru prezydenta IUCN i regionalnych członków Rady IUCN oraz honorowego członkostwa IUCN. Prezesem został ponownie wybrany dr Monkombu Sambasivan Svaminathan, dyrektorem generalnym został wybrany dr Martin Wyatt Holdgate. Wybrano także przewodniczących poszczególnych komisji m.in. komisji ekologii — prof. Jose Furtado, komisji edukacji — M. A. Partha Sarathy, komisji trwałego rozwoju — prof. Peter Jacobs, komisji polityki środowiskowej, prawa i administracji — dr Wolf-

gang Burhenne, komisji parków narodowych i obszarów chronionych — dr Harold Eidsvik, komisji gatunków zagrożonych wyginięciem — dr Grenville Lucas oraz członków Rady IUCN (doradców) z poszczególnych 8 regionów. Z regionu wschodnioeuropejskiego zostali wybrani: dr Jan Čerovský (CSSR), dr Andrej Kaidala (ZSRR), dr Jurij Jazan (ZSRR).

Rada IUCN odbyła 2 posiedzenia. W ramach zebrań technicznych zorganizowano 3 plenarne konferencje oraz 3 konferencje poświęcone priorytetowym praktycznym zagadnieniom pracy IUCN, odbywające się w 14 zespołach problemowych. Plenarne sesje odbyły się w dniach 3 i 5 lutego 1988 roku. Pierwsza z nich dotyczyła prac nad kolejną drugą wersją Światowej Strategii Ochrony (WCS-II). Przedstawiono wówczas opracowania dotyczące: zaludnienia i ochrony; udziału kobiet w Światowej Strategii Ochrony; etycznych aspektów Światowej Strategii Ochrony; powiązań problemów ekonomicznych z Światową Strategią Ochrony; wniosków wpływających z krajowych strategii. Druga sesja plenarna poświęcona była dyskusji nad Raportem Światowej Komisji Środowiska i Rozwoju oraz opracowaniu UNEP pt.: „Perspektywy środowiskowe do roku 2000 i na dalsze lata”. W czasie 3 całonocnej sesji plenarnej (5 lutego) zajmowano się zagadnieniami ochrony przyrody i ciągłego rozwoju w krajach Ameryki Środkowej. Grupa ekspertów wywodzących się z tego regionu przedstawiła główne zmiany zachodzące w tym zakresie w krajach Ameryki Środkowej. Interesujące dane z tej dziedziny zawiera specjalny Biuletyn IUCN, nr 10—12, 1987.

Praca 14 zespołów problemowych ściśle wiązała się z głównymi zadaniami IUCN. Zajmowały się one: wdrażaniem Programu IUCN dotyczącego wybrzeży i mórz; ochroną przyrody w Antarktyce; wdrażaniem globalnej strategii ochrony terenów wilgotnych (podmokłych); związkami zachodzącymi między zaludnieniem i ochroną; roślinami użytecznymi dla człowieka; ochroną i ciągłym rozwojem Sahelu; problemami ochrony ekosystemów lasów tropikalnych; planowaniem dla przyszłości — nowymi strategiami ochrony biologicznej różnorodności; nowymi zmianami w światowym systemie obszarów chronionych; naukowymi podstawami ochrony i polityką ochrony; międzynarodowymi zagrożeniami różnorodności biologicznej; ekonomią i ochroną; kształtowaniem postaw względem ochrony przyrody; pracami nad systemem informacji dotyczących zasobów naturalnych.

W dni poprzedzające konferencję i w dni wolne organizowane były wycieczki i zajęcia terenowe pozwalające na zaznajomienie się z przyrodą Kostaryki.

Władze IUCN zobowiązały się opracować i wydać całokształt materiałów z 17 Generalnego Zgromadzenia IUCN. Ustalono, że kolejne 18 Generalne Zgromadzenie odbędzie się w 1991 roku.

Wiesław Stawiński